

DOI: <https://doi.org/10.54937/2024.9788056111024.277-282>

BOH AKO POSLEDNÝ CIEĽ ČLOVEKA PODĽA TOMÁŠA AKVINSKÉHO

Marek MARCIN¹

GOD AS THE LAST GOAL OF HUMAN BEING ACCORDING TO THOMAS AQUINAS

¹ Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta v Košiciach, Hlavná 89, 041 21 Košice, Slovenská republika

Email: marek.marcin13@gmail.com

ORCID iD: [0009-0005-5341-9416](https://orcid.org/0009-0005-5341-9416)

<https://orcid.org/0009-0005-5341-9416>

i Competing interests: The author declare no competing interests.

i Publisher's Note: Catholic University in Ružomberok stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations. Copyright: © 2024 by the authors.

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

This license allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, so long as attribution is given to the creator. The license allows for commercial use.

✓ Review text in the conference proceeding: Contributions published in proceedings were reviewed by members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.

ABSTRAKT

Každý človek vykonáva svoju činnosť kvôli nejakému cieľu, zároveň platí, že človek koná kvôli dobru. Jeho cieľom sa stáva to, čo uspokojuje jeho žiadostivosť. A posledným cieľom každého človeka je šťastie resp. blaženosť. Poznanie Boha je blaženosťou a vrcholným šťastím každého človeka. Tomáš Akvinský v *Summe proti pohanom* dokazuje, že najvyššie šťastie človeka nespočíva v ľudských postojoch a vlastníci ako sú sláva, telesné potešenie, bohatstvo atď. Cieľom príspevku je analyzovať spomínanú argumentáciu Tomáša Akvinského.

Kľúčové slová: Akvinský, blaženosť, Boh, dobro, posledný cieľ.

ABSTRACT

Every person performs his activity for some goal. At the same time, it is true that a person acts for the sake of good. That thing which satisfies his lust becomes his goal. And the last goal of every person is happiness or bliss. Knowing God is the bliss and supreme happiness of every person. Thomas Aquinas proves in the *Summa Against the Gentiles* that the highest happiness of human being does not lie

in human attitudes and possessions such as fame, bodily pleasure, wealth, etc. The purpose of this article is to analyze the mentioned argument of Thomas Aquinas.

Keywords: Aquinas, Bliss, God, Good, Lastgoal.

Úvod

Každý človek počas života hľadá zmysel života, hľadá niečo, čo naplní jeho túžby, niečo po čom už nebude hľadať nič iné. Každý človek je nasmerovaný na posledný cieľ. V tomto príspevku chcem predstaviť náuku Tomáša Akvinského o poslednom ciele človeka, ktorým je Boh a ako človek smeruje k tomuto cieľu.

Tomáš Akvinský bol intelektuál, čím bol ovplyvnený jeho pohľad. Volek uvádza, že čo sa týka náuky o vôli človeka, Akvinský zastával strednú cestu medzi racionalizmom a voluntarizmom, kde videl podstatu vôle pri rozhodovaní rozumu, ako aj v zameraní vôle na dobro, hlavne na konečné dobro, ktorým je Boh. Čo sa týka blaženosti človeka, Akvinský uprednostňuje racionalizmus, ten je najdôležitejším kritériom pre posúdenie problému racionalizmu u Akvinského a zároveň posúdenie v čom spočíva posledný cieľ človeka.[5]

TOMÁŠ AKVINSKÝ O SMEROVANÍ ČLOVEKA

„Každý konajúci koná pre nejaký cieľ. Ich cieľom je to, k čomu smeruje záber ich konania, avšak je to niečo konkrétne. Úkon niekedy cieľi k nejakému činu, ale niekedy nie, napr. porozumenie, cítenie. Čo sa týka človeka, je potrebné, aby každý konajúci zamýšľal v konaní nejaký cieľ, niekedy je to samotný úkon, niekedy niečo úkonom vykonané. Pre všetkých konajúcich smerom k cieľu je posledným cieľom to, nad čo už nič nevyhľadávajú. Ak ho dosiahne, o nič ďalšie sa už nesnaží. Avšak pri konaní konajúci má dospieť k niečomu, nad čím už nič nehľadá, inak by úkony smerovali do nekonečna. A to je nemožné. Je potrebné, aby bolo niečo, po čoho dosiahnutí sa snaha pôsobiacého upokojí. Teda každý konajúci koná cieľovo.“[3]

Každý konajúci pôsobí buď skrze prirodzenosť alebo skrze intelekt. Pôsobenie skrze intelekt je cieľové. Je to pôsobenie také, že dopredu pojme v intelektu to, čo dosahuje úkonom. Kto koná intelektom smeruje k cieľu vymedzenému jeho úkonom a tak pôsobí skrze prirodzenosť.

Činnosti, ktoré vzniknú bez pozornosti, nepochádzajú z intelektu, skôr od nejakej pohnútky alebo sú prirodzeného pôvodu. Ale aj tak vedú k nejakému cieľu, aj keď sú mimo intelektu.[3]

Každý konajúci, teda človek, koná kvôli nejakému dobru. Aj keď niekto vykonáva niečo príhodne, je to jeho dobrom. Cieľom je to, čo uspokojí žiadosť konajúceho alebo pohybujúceho a aj toho, čo je pohybované. To je z charakteru dobra, že určuje žiadosť. Teda každý vykonaný úkon a pohyb je pre dobro. Zároveň platí, že úkon a pohyb je pre nejakú dokonalosť. Pokiaľ úkon je premena hmotného, znamená to, že pohybujúci chce spôsobiť v pohybovanej veci nejakú dokonalosť, ku ktorej smeruje pohybované; a to v prípade ak je tento pohyb prirodzený.

Konajúci skrz intelekt koná cieľovo, ktorý sebe vytyčuje cieľ. Konajúci skrz prirodzenosť, koná cieľovo, ale nevytyčuje si cieľ, ale je pohybovaný k cieľu, ktorý je vymedzený od iného. Ale konajúci skrz intelekt si nevymedzuje cieľ iba kvôli jeho povahy dobra; intelektom poznateľné nepohybuje iba kvôli tejto povahe dobra, ktoré je predmetom vôle. Preto konajúci skrze prirodzenosť nie je pohybovaný a zároveň ani nekoná pre nejaký cieľ, iba podľa toho že je dobrý, keď konajúcemu je cieľ určený od nejakej žiadosti. Každý konajúci teda koná pre dobro.

Podobne je to aj s unikaním pred zlým. Vidíme, že všetko uniká pred zlým, predsa konajúci skrze intelekt uniká pred niečím, lebo to poznáva ako niečo pre neho zlé. Ale všetko prirodzené odporuje zlému a to podľa svojich síl. Všetko teda koná pre dobro.[3]

„K čomu je naklonená žiadosť sa stáva cieľom. Avšak cieľom žiadosti je dobro. Teda cieľom človeka je niečo, čo vníma ako dobré. Každý je nasmerovaný k cieľu svojím úkonom; buď samotný úkon má byť cieľom alebo cieľ úkonu má byť cieľom konajúceho, ktorý je jeho dobrom.

To, k čomu človek smeruje, ak to nemá v sebe a ak má, to v čom spočíva, je to jeho cieľom. Avšak nemá vlastnú dokonalosť, je k nej hýbaný, pokiaľ je na ňom; ak ju dosiahne, tak spočinie v nej. Teda cieľom každého je jeho dokonalosť. Dokonalosť človeka je jeho dobrom, tak to potvrdzuje, že každý človek smeruje k dobru ako k svojmu cieľu.

Rovnako smeruje k cieľu každý, kto poznáva cieľ a zároveň aj ten, kto nepoznáva cieľ. Ten, ktorý poznáva cieľ smeruje k nemu sám o sebe, kým ten, ktorý nepoznáva cieľ, smeruje k nemu riadene.“[3] Akvinský hovorí aj o zle. Tvrdí, že zlo je mimo úmyslu konajúceho. Môže sa stať, že niekto vykoná niečo inak ako zamýšľal, znamená to, že sa to stalo mimo jeho úmysel. A tým sa líši zlo od dobra, ktoré zamýšľala konajúci. Ale je možné, že vznikne nejaká chyba účinku a úkonu, to je dôsledok nejakej chyby v možnosti konania. Ale človek podľa čoho koná, podľa toho zamýšľal cieľ. Tento cieľ zodpovedá potencii. To je dôsledok nedostatku potencie a zároveň je to mimo úmysel konajúceho. To je zlo, ktoré je mimo úmysel.[3]

TEXT TOMÁŠA AKVINSKÉHO O POSLEDNOM CIELI

„Posledným cieľom ktorejkoľvek veci, zároveň ľudského bytia, je Boh. Každé súcno sleduje ako posledný cieľ zjednotenie s Bohom, pokiaľ je to možné. Deje sa to, keď sa poznáva niečo z jeho podstaty. Intelektuálna podstata smeruje k Božiemu poznaniu ako k poslednému cieľu.

Vlastná činnosť akejkoľvek veci je jej cieľom, je jej druhou dokonalosťou. Keďže koná pozitívne voči vlastnej činnosti, je nazývaná cnostnou a dobrou. Ale akt porozumenia je vlastná činnosť intelektuálnej podstaty. Tento akt je jej cieľom. Čo je najdokonalejšie v tejto činnosti je posledným cieľom a najmä v činnostiach, ktoré nie sú zamerané k nejakým výkonom, ako je rozumieť a cítiť. Pokiaľ však podobné činnosti prijímajú druh od predmetu skrz nich sú tiež poznávané, treba, aby niektoré z týchto činnosti boli tým dokonalejšie, čím dokonalejší je ich predmet; a takto poznávať najdokonalejšie poznateľné, ktorým je Boh. Je najdokonalejší z rodu týchto činnosti, ktoré sa dajú porozumieť. Poznávať Boha vnímaním je posledný cieľ, ktorejkoľvek intelektuálnej podstaty.“[3]

„Je nemožné postupovať v cieľoch do nekonečna z akejkoľvek strany. Lebo pri všetkých cieľoch, ktoré sami sebou majú navzájom súvislosť, ak sa odstráni prvý, sú nutne odstránené tie, ktoré nadväzujú na prvý. Preto v hybných príčinách nie je možné postupovať do nekonečna, lebo by tým nebolo prvého hýbajúceho, po ktorého odstránení nemôžu hýbať ostatní, ktorí nehýbu, ale preto že sú hýbaní prvým hýbajúcim. V cieľoch potom sa nachádza dvojaký poriadok, a to poriadok úmyslu a poriadok vykonania, a v oboch je nutné nejaké prvé. To, čo je prvé v poriadku úmyslu, je ako začiatkom pohybu túžby; preto, ak sa odstráni začiatok, od ničoho by nebola pohnutá túžba. To, čo je začiatkom vo vykonaní, je to, u čoho sa začína konať; preto ak sa odstráni tento počiatok, nikto by nezačal nič konať. Začiatkom potom úmyslu je posledný cieľ a začiatkom vykonania je prvá z tých, ktoré sú k cieľu. Teda zo žiadnej strany nie je možné postupovať do nekonečna, lebo keby nebolo posledného cieľa, po ničom by sa netúžilo a žiadny skutok by sa nedokončil, a tiež by sa nesplnil úmysel konajúceho. Keby potom nebolo prvého v tých, ktoré sú k cieľu, nikto by nezačal niečo konať, ani by sa neukončil zámer, ale by postupoval do nekonečna.“[1]

Akvinský hovorí, že každé súcno najviac túži po svojom poslednom cieľi. Ľudský intelekt, teda človek viacej túži po poznaní Boha, viacej ho miluje a teší sa z neho, aj napriek tomu, že ho nemôže poznať úplne, ako je to v dokonalom poznaní najnižších vecí. Posledným cieľom človeka je preto poznať nejakým spôsobom Boha.[3]

Dá sa povedať, že posledným cieľom človeka a kohokoľvek, kto má intelektuálnu podstatu je šťastie alebo blaženosť. Po tom túži a chce to pre seba každá intelektuálna podstata ako po svojom poslednom cieľi. Z toho sa usudzuje, že poznanie Boha je blaženosťou a vrcholným šťastím každej intelektuálnej podstaty.[3] V Summe teologickej Akvinský uvádza, že posledným cieľom človeka je nestvorené dobro, to je samozrejme Boh. Iba Boh je jediný, ktorý môže dokonalé naplniť ľudskú vôľu svojou nekonečnou dobrotou. Za ďalšie posledný cieľ človeka je niečo stvorené, čo má v sebe, a to je dosiahnutie alebo užívanie posledného cieľa. Posledný cieľ je blaženosť, buď je to niečo stvorené alebo nestvorené. Blaženosť je posledným zdokonalením človeka. Treba poznamenať, že rôzne veci, ktoré sú schopné blaženosti, môžu dospieť k rôznym stupňom dokonalosti a preto je aj rôzna blaženosť. Človek v prítomnom stave života nemôže dosiahnuť dokonalú blaženosť- až v nebi človek dosiahne dokonalú blaženosť. Koľko jednoty s Bohom a súvislosti s takou činnosťou chýba človeku v prítomnom živote, toľko mu chýba dokonalej blaženosti. K blaženosti patrí aj potešenie. To vzniká tak, že túžba spočinie v dosiahnutom dobre. Preto blaženosť je dosiahnutie najvyššieho dobra a k tomu patrí aj potešenia. Ak človek dostáva nejaké hmotné dobro, jeho vôľa sa upokojuje, teda má potešenie.

Aj zo samotného nazerania na Boha pochádza potešenie. Preto, kto vidí Boha, nemôže mať nedostatok potešenia.[1]

„Blaženosť sa môže brať dvojako. Jedným spôsobom podľa všeobecného pojmu blaženosti. Z toho vyplýva, že každý človek chce blaženosť. Všeobecný pojem blaženosti je, že je dokonalé dobro. Keďže dobro je predmetom vôle, dokonalým dobrom je uspokojiť vôľu. Preto túžiť po blaženosti je túžiť potom, aby vôľa bola nasýtená a to chce každý. Druhý spôsob vníma blaženosť podľa zvláštneho rázu, čo do toho na čom blaženosť záleží. A tak nepoznávajú všetci blaženosť, lebo nevedia, ktoré veci prislúchajú všeobecnému pojmu blaženosti. Z tohto aspektu ju nechcú všetci.“[1]

Každý človek môže mať účasť na blaženosti aj v tomto živote, ale dokonalú a pravú blaženosť sa nedá dosiahnuť v tomto živote. Je to z toho dôvodu, lebo blaženosť je dokonalé a úplne postačujúce dobro, ktoré človek môže mať. Blaženosť úplne vylučuje všetko zlo a naplňuje všetku túžbu. Vieme, že v tomto živote nie je možné dosiahnuť stav, aby bolo odstránené všetko zlo a nedá sa úplne uspokojiť túžbu po dobre. Dobrá v tomto živote sú pominuteľné, lebo raz určite pominie aj život. Preto je nemožné, aby v tomto živote bola pravá blaženosť. Ďalej Akvinský hovorí, že blaženosť obzvlášť spočíva v nazeraní na Božiu podstatu, ktorá neprislúcha človeku v tomto živote. Z toho Akvinský usudzuje, že žiaden človek nemôže dosiahnuť pravú a dokonalú blaženosť v tomto živote.[1]

V tomto živote nie je možné dospieť k hlbšiemu poznaniu Boha, ktorý by bol poznaný cez bytnosť. Keď človek dosiahne posledný cieľ ďalej už nič nevyhľadáva. Pokiaľ je v pohybe, nemá ešte tento cieľ. To sa nedá dosiahnuť v tomto živote. Prirodené pre ľudí je, že čím viacej niekto poznáva, tým viacej v ňom rastie túžba po poznaní. Keď niekto dosiahne blaženosť, tým človek nadobúda stálosť a pokoj. V pozemskom živote človek nemôže nadobudnúť stálosť a pokoj, lebo každého, kto prežíva sťažosť, môže postretnúť čokoľvek, čo mu to naruší, ako napríklad choroby. Okrem toho, dokonalá blaženosť je nejaké dobro, ktoré uspokojí túžbu. Dokonalému dobru chýba zlo. V tomto živote sa nedá žiť úplne bez zla, či už telesného alebo duševného.[3]

Dobrá, ku ktorým človek môže smerovať sú buď dobra stvorené a konečné, je to všetko okrem Boha, alebo dobrá nestvorené, ktorým je Boh. Blaženosť človeka nemôže spočívať len v stvorenom dobre, teda ľudská túžba sa nezastaví v týchto dobrách, ktoré sú limitované, či buď fyzické alebo duševné, ale je otvorená k nekonečnému, nestvorenému dobru. Len blaženosť je úplným dobrom, v ktorom si žiadostivosť úplne odpočinie.[4]

Vo všetkých usporiadaných cieľoch je potrebné, aby posledný cieľ bol cieľom všetkých predchádzajúcich cieľov. Všetko, čo sa robí, musí byť nasmerované na posledný cieľ, nemôže mu byť protichodné. Všetko je usporiadané pod Bohom ako predchádzajúci cieľ pod posledným cieľom. Boh by mal byť cieľom všetkého. Boh hýbe všetkými, preto treba aby k cieľu najvyššieho boli nasmerované všetky ciele druhých. Najvyšší pôsobiaci poháňa konanie všetkých nižších pôsobiacich tým, že ich všetkých hýbe k svojim úkonom a automaticky sú nasmerovaní k jeho cieľom. To znamená, že Boh riadi úkony všetkých druhotných pôsobiacich k svojmu cieľu. Teda Boh je prvým pôsobiacim všetkých vecí.

Čo sa týka neskorších cieľov, oni sú príčinou, že predchádzajúci cieľ je zamýšľaný ako cieľ, môže to byť pohybované k nejakému blízkeho cieľu, ale len kvôli poslednému cieľu. To, čo je posledným cieľom musí byť nutné prvou príčinou všetkého, ktorou je Boh. Zameranie vecí k Bohu nie je z dôvodu, aby on niečo potreboval, ale aby oni dosiahli od neho určitým spôsobom jeho samého, pretože on sám je cieľom.[4]

„Z Božej dokonalosti sa usudzuje, že Boh je dobrý. Teda, ak niečo je označené za dobré, je to jeho cnosť, lebo cnosť je stav, ktorým sa človek stáva dobrým a tým sa jeho činnosť stane dobrou. Cnosť je zdokonalenie, zároveň platí, že dokonalým je čokoľvek, keď dosiahne vlastnú cnosť. Teda čokoľvek je dobré preto, že je to dokonalé. Z toho plynie, že Boh je dokonalý teda je dobrý. ... Ďalším argumentom Božej dobroty je to, že je prvý nehybný hýbateľ. Tým, že je Boh prvým nehybným hýbateľom, je aj prvým, po ktorom sa túži. Po niečom sa túži dvojmo; buď kvôli tomu, že je dobrý, alebo že sa zdá byť dobrým. Prvé hovorí o добрote a druhé o zdanlivom dobre, ktoré nepohybuje skrze seba samo, ale kvôli tomu, že má zdanie dobra. Platí, že dobro pohybuje samo skrze seba. Prvý, po ktorom sa túži je Boh, teda je dobro.“[2]

Boh je vrcholným dobrom, pretože dobrota Boha je dobrom všetkého dobra. Nie je len čiastočné dobro. Okrem toho Boh je dobrom bytostne; ostatné stvorenia majú len účasť na tom dobre. Teda sám Boh je najvyšším dobrom.[2]

Všetko je nasmerované k jednému dobru, ako k poslednému cieľu. Najvyššie dobro je len jedno a tým je Boh. Teda najvyššie dobro, ktorým je Boh, je príčinou dobroty vo všetkých dobrách. Teda je tiež príčinou akéhokoľvek cieľa, je cieľom všetkých vecí.[4]

AKVINSKÉHO ARGUMENTY

Tomáš Akvinský v náuke o blaženosti vychádza z Aristotela, ktorého názor pretvoril vďaka Božiemu zjaveniu, kde telesné dobro nemôžu byť dokonalým dobrom, pretože majú nasledovať dobro rozumovej duše. Avšak telesné dobro sú iba partikulárne a duša chce dosiahnuť univerzálne dobro, čiže nemateriálne. Tento názor Akvinský upresňuje tvrdením, že blaženosť spočíva v dosiahnutí posledného cieľa, ktorým je Boh. Tu na zemi zmyslové poznanie predchádza rozumovému, to znamená, že predchádza činnosť zmyslov nedokonalnej blaženosti, ktorú možno docieľiť v telesnom živote.[5] „Blaženosť človek môže vôľou dosiahnuť iba ako objekt vôle, nie aktom vôle, pretože posledným vonkajším cieľom vôle je Boh, ktorý je posledným cieľom človeka, v ktorom spočíva blažené nazeranie Boha. Na základe svojho racionalizmu Tomáš určuje aj blaženosť človeka najprv skrze rozumovú dušu, a presnejšie skrze rozum, ktorá spočíva v činnosti rozumu, v premýšľaní. V 25. kapitole 3. knihy diela Suma proti pohanom Tomáš spomína, že človek svojím intelektom túži a miluje a má aj potešenie z poznania Boha rozumom, ktorý je jeho posledným cieľom.“[5]

V Summe proti pohanom 3 Akvinský, ktorý je považovaný za intelektuála, uvádza sedem názorov, ktoré tvrdia, že blaženosť človeka je v akte vôle. V nasledujúcich kapitolách uvádza argumenty proti tomuto názoru. Tvrdí v nich, že blaženosť nespočíva v telesných potešeniach, v počtách, v sláve, v bohatstve, vo svetskej moci, v dobrách tela, v zmysloch, v úkonoch mravných cností, v úkone opatrnosti, v činnosti umenia, v poznaní Boha, ktoré majú všeobecne mnohí, v poznaní Boha, ktoré je dokázané a v poznaní Boha, ktoré je skrze vieru.

Ukážem len niektoré Akvinského argumenty, prečo blaženosť nespočíva v týchto vyššie spomenutých skutočnostiach. Prvý argument je, že blaženosť nespočíva v počtách, Tomáš argumentuje tým, že posledným cieľom človeka, a jeho šťastie, je jeho najdokonalejšou činnosťou. To, že je niekto poctený, nie je jeho činnosťou, ale iný človek mu preukazuje úctu, preto sa ľudská blaženosť nemôže vkladať do počt. Ďalej Akvinský hovorí, že nie je posledným cieľom to, čo je pre niečo iné dobré a žiadané. Takáto je pocta. Človek je poctený pre nejaké iné dobro, ktoré má v sebe. Kvôli tomu ľudia túžia byť uctievaní, kvôli tomu dobru chcú dostávať prejavy úcty. Ak sú ctení od tých, ktorí niečo v spoločnosti znamenajú, má to pre nich väčšiu hodnotu. Nemá sa teda ľudská blaženosť vkladať do počt. Po ďalšie, k blaženosti sa dospieva cnosťami. Ale činnosti cnosti sú dobrovoľné, inak by sa necenili. K blaženosti má človek dospieť svojou slobodnou vôľou. Aby bol človek poctený, sa stáva preukázaním pocty od druhého človeka, nie od neho samého. Preto blaženosť sa nemá vkladať do počt. Pocteními sa môžu stať aj dobrí, aj zlí, ale poctu si zaslúžia len dobrí. Preto je lepšie stať sa hodným pocty, ako byť ctený. Platí, že pocta nie je najvyšším dobrom človeka.

Najvyššie dobro človeka nespočíva ani v sláve, ktorá spočíva v slávnej povesti. Chvályhodným je to, podľa čoho sa usudzuje, že niekto je nasmerovaný k cieľu. Kto smeruje k nemu, ešte ho nedosiahol. Chválený nie je ten, kto už dosiahol posledný cieľ, ale skôr sa mu preukazuje pocta takému človeku. Sláva teda nemôže byť najvyššie dobro, obzvlášť, keď spočíva v chvále. Ďalej Akvinský uvádza, že poznávať je vznešenejšie ako byť poznávaný. Ľudia poznávajú určitú vlastnosť vecí, ktorá je ušľachtilejšia, zatiaľ čo poznávané je najnižšie. Z toho plynie, že nemôže byť najvyšším dobrom sláva, ktorá spočíva v tom, že niekto je známy. Taktiež sa vyžaduje, aby najvyššie dobro bolo dokonalé, keď má uspokojiť žiadostivosť. Okrem toho povest, v ktorej spočíva ľudská sláva, je nedokonalá; môže dôjsť k mnohým omylom a pochybeniam. A toto nemôže byť najvyšším dobrom. Taktiež treba dodať že to, čo je najvyšším dobrom človeka má byť najtrvalejším, teda má mať trvať stálosť dobra. Sláva opierajúca sa o povest človeka nie je stála. Mienka ľudí a sláva človeka sú premenlivé. Takáto sláva nie je najvyšším dobrom človeka.[3]

Záver

Samotný človek je bytostne zameraný k definitívne poslednému cieľu, teda k Bohu. Všetky dobrá, ku ktorým človek môže mieriť sa dajú rozdeliť na dobrá stvorené a nestvorené. Medzi stvorené dobrá patrí všetko konečné a medzi nestvorené patrí Boh. Akvinský tvrdí, že kapacita ľudskej túžby sa nezastaví v limitovaných dobrách a to ani fyzických a ani duševných.[4]Šťastie človeka nemôže spočívať v stvorenom dobre. Blaženosť je úplným dobrom, v ktorom nájde človek úplne uspokojenie, ďalej už nebude nič iné hľadať. Blaženosť je posledným cieľom, nad ktorým už nie je nič, po čom by človek mohol túžiť. Túto blaženosť človek môže zažívať jedine v Bohu. On je posledným cieľom každého človeka.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] AKVINSKÝ, Tomáš (1937-1940). Summa Theologiae I-II. - Praha: Krystal OP. -[online] Available on – URL:<http://summa.op.cz/sth.php?&P=PS>[cit. 2024].
- [2] AKVINSKÝ, Tomáš (1992). Summa proti pohanům 1. Olomouc: Matice cyrilometodějská; Prvé vydanie, ISBN neuvedené, 192 s.
- [3] AKVINSKÝ, Tomáš (1993). Summa proti pohanům 3. Olomouc: Matice cyrilometodějská; Prvé vydanie, ISBN neuvedené, 338 s.
- [4] PEROUTKA, David (2012). Tomistická filosofická antropologie. Prvé vydanie. Praha: Krystal OP, ISBN 978-80-87183-42-7, 200 s.
- [5] VOLEK, Peter (2003). Filozofia človeka podľa Tomáša Akvinského. - Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, ISBN 80-89039-23-5, 462 s.